

TIENG-DĂN

Tự đánh hơn
được mình mới
là mạnh.
自勝者強。

La Voix du Peuple
Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

NĂO - QUẢN
Số 123, đường Đông Ba, Huế
Hộp thư: số 61
Giấy thép nối: số 62
Giấy thép: TIENG DAN - Huế

Thời cục nước Tàu hay
là câu chuyện
TAM VÔ CHỦ NGHĨA
(三無主義)

Còn loài vi-trùng rất nhỏ xem kính hiển-vi không thấy được, thì hiển nay sự khảo-cứu cũng còn mù mờ. Nói đến đây, chặc - có người phải nói rằng: vi sao xem không thấy mà biết có? Nguyên trong các cách khảo-cứu của sinh-vật học, không phải chỉ có phép dùng kính hiển-vi mà thôi đâu. Còn có nhiều cách khác dùng để xét sự sinh-sản, ẩm thực v.v. của các loài vi-sinh. Khảo cứu một vật, tuy không thấy, mà biết có sinh-sản, có ẩm thực, thì phải nhận là một vật sống. Loài vi-trùng rất nhỏ nói đây, hiển nay có nhà cho là một thời kỳ trong sự biến hóa của loài vi-trùng kính hiển-vi thấy được, lại có nhà cho là một loài vi sinh đặc-biệt có thể sinh ra bệnh. Xưa nay người ta vẫn nói rằng bệnh lên sởi, lên trái v. v. đến là sinh ra bởi loài ly.

(52 HEP)

Y-H Trần Đình-Nam

Thời cục nước Tàu hay
là câu chuyện
TAM VÔ CHỦ NGHĨA
(三無主義)

Ái và binh đồng thanh nói:
— Không được! không được! Phải
Quảng đồng tâm như vậy mới làm được
và Trường, song họ đã chờ đã lâu,
lại có bọn lữ cách mạng như Hồ Hân
Dần, Ung tinh Vệ ngầm ngầm chủ
trì ở trong, mới được quốc dân tin
nhiệm nên lý phải Trường ra, mà
Trường cũng chưa làm gì được. Các
đó cũng chưa dễ...

HỌC-GIỚI VỚI TÂN-HẠCH

(CÁI THÔNG-BỆNH TRONG HỌC-GIỚI TÀU VÀ TA)

Còn nước Tàu thì thế nào?
Nói về Tây học thì không
những 2 bản sách nói trên mà

XIN THƯA THIẾT TÌNH

Không còn bao lâu nữa là hết năm Tây, bản báo của phải kể toán chung - n ên, vậy xin thưa quý độc giả, ai còn thiếu uên báo, hãy nhớ gửi v cho, rất cảm ơn.

TIẾNG-DÂN

cực chủ tri cái chủ nghĩa
« Tam vô » mà Hồ hân Dân đã chỉ
trích : « vô biện pháp, vô trách
nhiệm và vô đề kháng » (無辦法,
無責任, 無抵抗). Thế là Tam dân
chủ nghĩa của Tôn Văn này trở đổi
ra Tam vô chủ nghĩa !

Khách quan

Đền như nước ta, về triều Tự Đức, trong khoảng ngoại loạn nội ưu, trên thì vua Tự Đức, một vị đế vương thông minh hào học, dưới thì triều thần lắm người học vấn uyên bác, như ông Phạm-phủ - Thứ, Nguyễn - tu - Giản, Nguyễn-khắc-Đán, Phan - thanh-Giản; ngoài ra thì Nguyễn-trường-Tộ, Thông - ngô - Hầu, Trương - vinh - Kỳ, đối với tây học, có phải toàn mù cả dẫu. Thế mà chỉ vì thiếu một cái tư cách mạnh mẽ, không ai hờ hững đố kỵ, phá chỗ ngọan cố của sĩ phu,

cùng
lối học khoa-cử cử kéo dài mãi
cho đến ngày cuối cùng.

Xét thực chứng nói trên thì rõ nhà học giả cần có cái tâm mạnh mẽ mới làm nên công việc, chưa kể các nhà khoa học triết học, nhiều kẻ vì sự học mà chính mình tự lên thân tôi nơi biển băng núi lửa để nghiên cứu chỗ huyền bí của tạo vật kia.

Và chàng, học là cốt để biến đổi khí chất, đào luyện tinh thần. Theo như ông Khổng Tử đã dạy : « người một mà mình gặp đến mười, người mười mình gặp đến trăm, thì dầu ngu cũng hóa ra khôn, dầu yếu cũng trở nên mạnh » Rồi vậy có chỉ khi càng cường khảng khái mà sau mới có tư tưởng cao thượng và trí thức sâu xa. Nếu thiếu cái tư cách mạnh mẽ ấy thì dầu trọn đời nằm trong rừng vắng, chẳng bụng chứa đầy kho sách, rút cục chỉ làm con một ăn chữ, không ích cho mình mà cũng không công gì với đời vậy.

Ông Cơ-tư cho sự yếu (弱) là một cái khổ trọng sáu đức khổ của người đời (六苦); học giỏi cũng có cái khổ «yếu» ấy. Ai tự phụ là nhà học giả nên gắng thay!

Học Trung Nhân

**Vì thù chung mà
gác tình riêng**
(Chuyện một người học sinh
Tàu với một nữ sĩ Nhật)

Sau khi xảy ra việc quân Nhật đánh chiếm Liêu-ninh và Cát-lâm, các người Hoa-khưu và học-sinh Tầu ở nước Nhị đều lui tục về nước. Hứa-mỗ học-sinh trường Đạo-diễn đại-học là một trong thiếu-niên anh-tuấn và có tài học, đã ba năm nay, có quen biết Hương-lãng-tử là nữ học-sinh mới trường Sư phạm, cả hai bên đều vì một lòng yêu ái, nên hàng ngày đi lại rất thân mật. Hứa-mỗ đã một lần nhờ ý cầu hôn. Hương-lãng-tử và cả cha mẹ nàng cũng đều ưng thuận, nhưng chưa đến khi học nghiệp thành rồi mới cho làm lễ cưới. Ngờ đâu duyên lành hương-cưa bị bên, nên biến hóa đã nổi lên, vì lòng nóng sốt muốn con nàng sinh, Hứa-mỗ đem ra trước thục giục con về nước để đầu qua, rồi nói quyết tâm, nhưng còn một điều khiến cha chàng khó nghĩ là Trung-Nhật hai nước ngày nay đều coi nhau là kẻ thù, mà riêng mình với Hương-lãng-tử trước sau vẫn giữ một lòng thân ái, nay vì nghĩa phải bỏ về, không lẽ lại không có một lời từ biệt. Nghĩ vậy rồi viết thư gởi cho Hương-lãng-tử như sau đây :

SỰ TÂN TỬ CỦA NGƯỜI LÀ THỰC KHÔNG
 BIẾT THẾ NÀO MÀ ĐỊNH TRƯỚC ĐƯỢC. CHÚT
 TINH GẮN BÒ CỦA ĐÔI TÔI LẠI HỮU DÀ CHẶT NHƯ
 KEO SỎA, KHÔNG BAO GIỜ CÒN RỜI RÀ
 ĐƯỢC, THẾ MÀ NGÀY NAY BỪNG PHẢI CHIA
 LIA, THỰC LÀ ĐAU DỚN QUÁ! AI LẼM CHO ĐÔI
 TÔI PHẢI CHIA LIA! ĐÓ LẼ THỨ CỦA TÔI,
 CẢ HỒN TRAM TRIỆU ĐỒNG-BÀO CỦA TÔI, KỂ
 THÔI! TRỜI ƠI! AI NGẠI NHÌN LẠI NHỮNG
 KẺ ĐỒNG-BÀO CỦA NẰNG ĐÓ! CẢI THÌ
 KHÔNG ĐÓI TRỜI CHUNG, TÔI ĐÃ QUYẾT
 HẠO, DÀ PHẢI TÂN XƯƠNG MỘT TÍNH CỨNG
 KHÔNG TƯ, NGÀY MÀI SẼ XƯỚNG TÂN CÙNG ANH
 HỒN TRỮ VỚI NƯỚC, TRƯỚC KHI CÙNG NHAU
 CHIA RẼ, XIN TRẦN TRỌNG CỎ MÀY LỜI TỰ BIỆT
 VÀ KINH CHÚC NẰNG ĐƯỢC KHANG THẮNG NHƯ
 THƯỜNG, CỎ CHÚT TẠM KHANG THẾ NÀO, TÔI
 THỰC KHÔNG DẪM NÓI VÀ CÙNG KẺ NÓI
 NÊN LỜI. NẰNG HỌN Ồ NHẮN KHI QUỐC MẠ
 CỎ TINH NGỌ. RỪT QUẢ VẼ, TRẮNG QUẾ TÔI,
 HỒN CỎN CỎ LẠM NGỌC THẠCH, CÙNG NHAU
 KẾT MỘT THÂN YẾU, TINH KHANG CỦA ĐÔI TÔI
 SẼ NHỚ ĐÓ CÀNG THỀM KHANG KHIL.

Hàng họ này vào cửa mào tu lục, cổ
xà chiếm đất nước tôi, tôi tối quyết hy
sinh cái thân xác tôi để giành giật lại
Đất Bắc phôi thay, bề đông pha máu, đầu
cơn tôi đã không lại đặt lại trên ba
đầu, nhưng vong hồn tôi cứ cố được
đến bên bờ sông mà quyết biệt một lần
nữa, và xin lỗi là tôi đã vô vọng lòng vì
nghĩa, trong vòng lửa tôi cứ không được
những người đồng bào tôi mà mang
thân ai cũng như thân ai tôi... »

Nhập được chữ của Hư-mô, Hư-
lãng - từ liền phúc lại như sau này :
« Người về của tôi là chàng Hư »

Nhân nhíp quan Tổng-lưỡng Thuộc-dịa sang Đông dương
BỨC THƠ ÔNG DƯƠNG-BÁ-TRẠC VÀ BÀN
ĐIỀU-TRẦN CỦA NGƯỜI ANNAM Ở LÃO

Trong nhíp quan Tổng - Trưởng
thuộc-tập Paul Reynaud sang Đông
dương, khắp trong ba kỳ, đã c
bước người đến để đưa thơ yêu cầu
đều này đều họ. hãy tỏ tình
hình trong xứ. Các thơ từ ấy hẳn
báo đã tăng đại lược. Nay lại tiếp
dược bức thư của ông cử Du học bá
Trạc ở Bắc-kỳ và một tờ điều-răn
của một đoàn-thể An-nam di-cư ở
Lào, gửi cho quan Tổng-Trưởng.

Bản điều trần của người Anam ở Lào d. l ý nói về sự di dân anam sang Lào, có chia ra bốn đại đoạn :

I. — Sự di-dân anam sang Lào là một vấn-đề sinh-mệnh của xứ Lào ;

III. — Văn-dã di dân an-nam sang
Lào với tình hình kinh tế Đông-
dương ;

TRUNG-NHẬT

Mã chiếm Sora
muốn lấy lại Tề-tề Cáp nhĩ
Biên-bình, 1er decembre. — Có tin chắc
rằng tướng Mã-chiếm-Sora nhân dịp trời
rét (hàn-thử-biêu xuống dưới 0 đến 25
độ) người Nhật chịu không kham, đã thừa
cơ trục xuất người Nhật và lấy lại Tề-tề
Cáp nhĩ. Cuộc công phạt gần đây của Mã
đã làm chết hết 700 sinh-mệnh.

Tình hình Thiên-tân
 Đông-không, 1er décembre. — Tình-hình ở Thiên-tân được yên ổn nhờ có quân của người Nhật kéo đến thêm. Nhưng người ta nói rằng tại Tề bị cấp-nhĩ có chủn nào động vì được tin rằng tướng Mã chiếm-Sơn sắp đem quân lấy thành này lại.

Trung-Nhật hòa giải chăng ?
Đông-kinh, 1er décembre. — Hiện nay tình hình ở Thiên-lâm đã yên-tĩnh, hòa bình. Vạn-quốc đương tìm cách giảng hòa, đã thỏa cho hai bên Trung-Nhật, và tuy là có vài chuyện lời thối ở Tề-lê cấp-nhĩ, nhưng tại Mãn-châu vẫn không có sự gì.
(Xem tiếp trang 4, Việc thế giới)

« Dù chàng chẳng báo cho biết, tôi đây cũng đã đoán là thế nào chàng cũng về. Vì sự bị hiềm nghi, nên tôi không thể thân hành tiễn biệt được, nên cũng xin lấy bát thay lời.

« Vì tôi chưa bằng hay các tình riêng, các chỉ chi cho chàng thực đáng phục, mà chính tôi đây khi làm dienst giao cùng chàng cũng chỉ nhận thấy các chỉ khi sự mà thôi. Chẳng nói phải làm, ngược phải mất công, kẻ thiếu phụ còn có trách nhiệm, huống chỉ một người có chí khi như chúng. Về đi về ngay đi! Tôi cũng nên ép lòng các bổ tình riêng, cầu cho chàng chóng về đến nơi để thực hành đức ý người.

« Quả cớ như chàng đã nói, hai nước đến rồi xảy ra chuyện xung đột như ngày nay, đây là do phải quân nhân nước tôi dùng cái thái độ cương quyết, may ra hai nước lại đi đến tình hữu hảo, hòa thuận, lưu luyến về cả hai bề, thì công họ hay hơn; nhưng vấn đề nhất có thành ra quyết bất thật, thì ai về chỗ nghĩ như vậy, phải liều thân cứu nước, rồi đó hèn mọn nhưng đối với nước có lẽ cũng không thể nghĩ vậy. Đến lúc của ra, mà tôi lại được ra chốn chiến trường, trong vòng lửa, dãi nắng gió là sẽ có cái cơ hội trên phòng, thì bấy giờ là sẽ chớ như bạn bằng viên đạn lưỡi gươm, tướng tôi càng thêm thù. Thế chàng chàng yêu nước thêm thế nào, thì tôi yêu nước tôi cũng vậy, đó chính là cái điểm mà tôi đã bày ra vấn đề này là chỉ được đạo hợp, đã không nơi chắc chắn cũng có một nước không quên. Muốn đem ra cái, một lời trần trụi... »

(Đ. P. H.)

Thuộc địa sang Đông dương
G-BÁ-TRẠC VÀ BÀN
CỜ ANNAM Ở LÃO

IV. — Phải làm thế nào để giúp cho sự di-dân an-nam sang Lào được thành-vượng.

Bức thư ông cử Dương-bá-Trạc rất dài trong có kể tình hình chính trị trong nước. Nói về nguyên nhân rối loạn, ông có chia ra hai thứ nguyên nhân: một là nguyên nhân chính mà xa: như là sự học sai lầm, nhân nhân cùng khổ; tại là nguyên nhân nhất mà gần: như là tư tưởng dân tộc quốc gia, phong trào quá khích v. v. . Sau ông có yêu cầu mấy điều về việc học, việc dạy nên hình thành, việc bảo trợ binh dân, việc sung kiếm tith xa, việc thu các thứ thuế v. v. .

Bức thư và bản điều trần trên đây có nhiều chỗ cần yêu cầu bổ vào chỗ thiếu của các bức thư mà bản báo đã đăng trước, về nhíp quan Tổng-trưởng qua Đồng-đương.
T. D.

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

JOB

Trung - kỳ nhân - dân
đại-biểu viện

Kỷ hội đồng thường niên
năm 1931
BIÊN BẢN
Ngày 8 Octobre 1931
Buổi sáng
(Tiếp theo)

Ông Phạm Văn Quang - Nói rằng và sự
kính lễ không hoàng mà người dân xứ
không thể tại bằng ngoại quốc thì không
đáng. Trong và phần biệt ra hai bên
buôn: hàng buôn ở nhà quê và hàng buôn
ở thành thị. Hàng buôn ở nhà quê buôn
bán ở vì mùa màng mất, dân sự đói, cơm
không có mà ăn, lấy gì mà sắm đồ đạc,
may quần áo, thiệp ở mấy tỉnh phía bắc,
có mấy cái chợ cũng không họp. Hàng
buôn ở thành thị nhờ vốn của các nhà
ngân hàng hoặc mua của các nhà
hàng khách, nay nhà ngân hàng không
xuất tiền nữa, khách không bán của nữa
họ phải đình việc buôn. Tôi tưởng sau
năm phân chia nhà buôn trả món bài
Trong ngân sách dự trữ số tiền 60.000\$
không chắc đã thu được.

Ông Berthault - Có lẽ ông Phạm Văn
Quang là người ở phía bắc, thay tình trạng
mấy tỉnh ở ngoài bắc mà nói như thế,
chứ ở phía nam buôn bán có lẽ còn
đương thịnh vượng.

Còn việc: buôn bán ở thành thị chỉ có
mấy nhà lương mại của địa phương nhà
ngân hàng, chứ nhà buôn bán thường
thì không cần đến nhiều vốn.

Ông Phạm Văn Quang - Hiện bây giờ
trong các nhà buôn bán Anam thôn
village nào có tiền, bất luận là ở Nam hay
ở Bắc; đến gần tất Anam thì ngài sẽ
thấy các nhà buôn Anam sẽ đóng cửa.

Ông Hô-vân-Vinh - Hiện ở Quảng -
Nam trở vào, tình nào cũng bị thiệt hại
về kinh tế không hoàng cả.

Ông Berthault - Không nên bị quan
quá, có lẽ sang năm 1932 kinh tế sẽ lại
khởi phục.

Ông Viên trưởng - Viên chúng tôi xin
đám dứt thuốc môn bài 30%, nhưng ông
Đinh đoan Sắc.

(Còn nữa)

LỜI THANH-MINH

Tôi có mấy lời thanh minh với
đồng bào Trung Nam Bắc kỳ xét cho.

Mấy lâu nay tôi vẫn nằm trong
một xô, việc ngoài cửa trở ra tuyệt
nhiên không để tai mắt vào chỗ nào.
Mà anh em cũng không ai qua lại.
Vì nghe thấy đã chặt tay mà ý kiến
cũng không đương giao hảo, nên
trên các tờ báo từ « Mộng-du thi-xá »
thành « thanh-thoảng » có một vài bài
thi dạy người có lương tâm thì, ngoài
ra có một vài bài nói về chương
để tiêu khiển vậy thôi. Tôi biết biết
vấn đề ở lúc bây giờ đã thanh ra
ma « Bà-Hiếu » (Tả truyện: Bà-Hiếu
viết về bà Ma-Hiếu làm bài, cũng như
lục ở Nghệ-Tĩnh ôn với
nhau rằng: « Ma-Trung » vào nhà ai
thì nhà ấy tan nát, nên lâu nay tôi
không viết văn đăng báo bao giờ.

Chẳng ngờ gần đây có một số
thanh đồng gần đây có một số viết cho
báo kia để làm bận lòng ở nhà
kiểm duyệt.

Nay tôi xin thanh minh cho anh
em biết rằng ai có biết tôi, xin
tương đương ở chỗ tình thân, chẳng
cần thương nhau nơi trường ngôn
loạn. Vậy ai có học tôi thì tôi xin
lãnh giáo, còn báo tôi viết văn viết
báo thì xin dể tội với anh em.

Phan Sào-Nam

XUÂN THU NHỰT-TÂN
Đã được thưởng cấp bằng và bởi anh họ
đầu-xuân Vạn-quốc năm 1925; thêm đủ các
tiếp mới cũ; có thư về chuyện-mở; các
ngài đang đến một biệt đồ theo ta chẳng
kém gì đồ Tào. Xin hỏi.

NGUYỄN TÂN

Ở đường Gia-hung - 68
HUẾ

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Sao gọi là chánh trị?
Hôm 17 décembre năm 1931
Thầy Ph. muốn cùng anh em
trông sơ từ cuộc 2 tới bắt đề quyết
liên giúp nạn dân - Nghé - Tĩnh. Kì
thầy viết đơn xong từ đưacủa quan
Hương Ng. kỳ vì quan Hương này,
cũng chưa khám bộ nhưng lớn tuổi
và làm việc lâu năm, nên nhường cho
quan kỳ, do cũng là theo phép lịch sự.
Thế mà quan hương đã không ký lại
ja to lên rằng: « Lam bậy, sẽ bị bắt »
(Si vous faites des bêtises vous serez
arresté). Hai đường cái nhau, thầy Ph.
thì nói việc: nghĩa, quan Hương thì
nói ngang ngược nó lệ, cháu trị à
gi. Nói rồi quan Hương đành tuýt
Ph. một tai, còn giận lên xù-nhà-lé
với quan chủ lớn nữa là ki-ec.

Việc quyền giúp như thế lâu nay
dầu dầu cũng có, có cái gì gọi là
ngang ngược và cuồng lên đầu bẻ!.

Tục cười

VINH

Nhà thương hay nhà ghét
Phần nhiều khám bộ ở nhà
lương Vinh đối đãi với bệnh nhân
phòng bố thì rất tàn tệ, nào chửi
rủa, nào tai da. Chẳng phải nói đến
những cách mà thầy ấy cho thuốc
thang, bỏ rít cho bệnh nhân ra thế
nào. Xiu các thầy hãy nhớ:

- 1/ Bận phận của người khám bộ;
- 2/ Ng Ta vụ đối với nạn lo.

Tr. N.

Hai người có chân trong hội kín
mới bị bắt

Cậu Mai-trọng-Đạt trước học đệ
tử niên trưởng Cao-dũng-tiểu-học
Vinh đã bị bắt. Đạt là con cụ Mai-
trọng-Đức, An sát hươu trị, người
Đông-thái (Đức-tho). Hồi năm
ngoài chính Đạt và Kiêu-văn-Thao
đi vào nhà cụ Hiệp-Nam quyền
tiền. Lúc chuyện ấy về ra Theo bị
bắt, còn Đạt thì thoát ly bởi ấy tới
giờ. Nghe đâu mấy tháng nay
Đạt vẫn ở miệt Vinh. Tòa mật
thăm hay tin cho người dò xét,
bắt được tổng tịch, nên hôm
23 Novembre, bởi 4 giờ sáng, quan
phó mật thám và 5 tên lính khố
xanh đã tới nhà Đ. Huy ở gần
trường thì, bắt được Đạt (Đạt
Đạt bị bắt có điện thuyết cho lính
và mấy người đi dò nghe). Xét trong
người Đạt được một số bạc và
mười giấy mà quan hệ.

Đạt có người em là Mai-trọng-Tin
cũng bị bắt hồi tháng 3 và đã bị
án. Hiện hai anh em bị giam ở Vinh.

Lại Nguyễn-văn-Tiêm học đồng
trưởng đồng lớp cùng Đạt cũng
vừa bị bắt trước Đạt độ 3 ngày ở
phố đệ ngũ (Se quartier) Vinh
Tiêm là người Dương-liên (Nam-
đán). Hồi đầu năm ngoái,
nhân vụ Lê bá Cảnh, Trần-trọng-
Tĩnh v.v. về ra ở Halinh, nên
Tiêm trốn dấn đến giờ mới về liên
bị tóm. Nghe đâu Tiêm bị bệnh lao
còn được nằm ở nhà thương Vinh.

Tr. N.

ĐỒNG-HỚI

Chơi chỉ lạ
Tại phòng người bệnh ở nhà

thương Đồng hới, có một có khám
bộ ở luôn trong, nên cứ mỗi tới có
một tụi mầy ông mầy thầy nào đó
rủ nhau đi rảo ngoài bờ thành, bốp
dên lò, thả giọng.
Chơi chỉ lạ ! !

Một người thường thấy
QUẢNG NAM
Chó đại !

Độ tháng 7 ta đến nay, ở hạt Tam
kỳ và Tiên-phước, như là lối Địch
yên, Mỹ yên, chó lành khí không phát
đại, chạy rông cùng đồng, gặp ai cắn
nấy rất nguy hiểm. Từ đó đến nay đã
có nhiều người bị chó cắn mà chết,
mà phần nhiều không lo thuốc
thang, cứ chăm công bôi nên bị chết
oan !

Uống chó đại là bệnh khó sống
lắm, mà cứ tin tưởng xuy phá của
mấy chủ chó thủy đôi gà kia, thật
là nguy quá !

Vậy bà con ai rủi gặp bệnh ấy
phải mau đi nhà thương. L. C
QUẢNG NGÃI

Vấn chưa hết khổ
Ở làng Phước lộc, tổng Tĩnh
thượng, huyện Sơn Tịnh, có ông
tá là Tôn Thông và em là Tôn
Thiếu quyền phó tổng, n. an nhíp
lợn xôn, mượn thế hiệp dân, ăn
bạc của dân Bút ở làng Hà tây, và
Nguyễn Ba. Nguyễn Kiệt, v.
Bốn Bút có kẻ tại huyện, nay quan
Sứ đã sức bang tá 10 làm việc,
dân có lòng mừng. Nhưng lên phó
thiếu còn bắt dân canh nhà Bang
ta luôn; dân có kêu van mất ngày
lắm ăn, thì nó dọa và vu tiếng, này
nọ, nên dân không dám nói. Quan
trên nên để mắt c.

C. Ph.

Dưỡng giới bỏ mạng !
Bữa nọ kỳ giả đi tỉnh về, có gặp
người đàn bà trẻ độ 20 tuổi, vừa
đi vừa than thở, hỏi thăm thì người
ấy trả lời như sau này:

« Tôi là Nguyễn - thị - Chi, vợ
Nguyễn-Đam, ở làng Bồ-đề, tổng
Hành-thượng, huyện Nghĩa - hành
Ngày tháng chạp năm ngoái, chồng
tôi bị quan bắt giam tại tỉnh. Khi
ấy thì mỗi người bị giam, thân
nhơn phải nộp n. 01 tháng là 3\$70,
hoặc 3\$60 phạt phí.

« Ngày tháng năm Anam, tôi
nghe đồn rằng: quan trên đã tha
p. an phí cho những người bị giam.
Thế mà lý trưởng làng tôi là Phan-
q-Vinh, dựa rầy buộc tôi nộp phạt
phí 3\$50, hiện có giấy nhận rõ ràng.
Đến khi tôi nghe tin thì quả nhiên
những người đã nộp số bạc phạt
phí ấy, đều đến lý trưởng mà đòi
lại. Làng tôi số bị bắt 8, 9 người,
ly đều trả lại, chỉ có số bạc của tôi
và Thị-Uỳnh (chị này chồng cũng
bị bắt) là không thấy trả lại. Tôi
đã cầm sâu lần đến y xin lại số bạc
ấy, thì y như định không cho, lại
còn bắt dọa nạt nọ, tôi sợ quá
không dám nói gì, thành ra y nuốt
lưỡi số bạc 3\$50

« Đến nay tôi lại khai dinh điền,
nghe nói quan trên có sự: rằng:
« mấy người bị bắt, nếu ai có thể
đóng thuế nói thì đem vào hàng
tràng dân, và phải sự tuân như
lâm cam đoan cho mình bạch, còn
bao nhiêu thì đem xuống hàng bất
kham v. v. »

« Tôi mà tôi nhà nghèo, mẹ già
con đại, ai cũng biết cả. Nhưng
lý trưởng bắt tôi đến làng, buộc
kỳ vào giấy cam đoan, tôi vàng
nghe, không chịu ký, thì y ngầm
giải tôi cho bang-tá Phan-Cương

CẢM TƯƠNG ĐỐI VỚI VỤ Dân biểu bị dân giết

Từ xứ Trung kỳ có hai chữ Dân
biểu xuất hiện, 5, 6 năm nay, nói
đ. quyền hạn thì chính phủ chưa
mở rộng được bao nhiêu, nói về
thực tế thì đều hy vọng của nhân
dân, còn đương nằm trong mộng
lương, soag theo triều lưu nhà
quyền dân tri thông thành trên thế
gì ngày nay, thì con đường nhân
dân cũng chẳng phải giao thông với
nhau, ai cũng công nhận cái cơ
quan ấy rất là thích hợp. Bởi vậy
nên gần mấy khoảng nay, trong
xứ có chiều biến động, những
điều dân oán quan trường, dân
ghét các nhà tư bản, dân phản
đối chính phủ, ta thường nghe
luôn; nhưng ta chưa nghe nhân
dân đem lòng oán ghét đến mấy
ông dân biểu bao giờ. Dầu trong
đám dân biểu mà có ông nào làm
không hết bổn phận, cũng chỉ nghe
công kích chê cười vậy thôi, vì phần
đồng nhân dân ai cũng biết dân
ở xứ ta mới còn bước đầu chưa có
đều gì để trách. Thế mà ngày nay,
ở hạt Thanh - hóa làng Núi - lộc,
huyện Nông-công-bố, nhiên có xảy
ra vụ ông dân biểu Nguyễn-trọng-
thanh bị dân giết, không phải là
một sự đại biến trong các cuộc biến
động gần đây, mà lưu một vết
thương trên quyền sử Dân biểu mới
khai hay sao ?

Đối với Dân-viện là một cái cơ
quan mới mẻ mà nay có đều đại
biến như thế, chúng ta không thể
chăm như là việc biến thông thường
mà không sinh ra một mối cảm xúc
là vì mấy câu hỏi này:

- Dân biểu là gì ?
- Người thay mặt cho dân.
- Ai cử người ấy ra làm người
thay mặt ?
- Dân cử.
- Thay mặt để làm gì ?
- Để đại diện dân ý với chính phủ
mà bình việc quyền lợi cho dân.
- Vậy thì ông Nguyễn - trọng -
Thanh là người dân cử ra để
thay mặt mà bình việc quyền lợi cho
dân, sao dân lại giết ?

Theo như một vài tờ báo đăng
cái tin ấy thì cho là vì « lợi » mà
sinh ra một thù hiểm riêng.

- Mối lợi và thù riêng thế nào ?
- Ông Nguyễn-trọng-Thanh này
là một nhà điền chủ có một số
đất điền gần làng Nha-lộc. Ông ta
định lời khuôn xếp với người làng
ấy về việc đồn điền và cũng đòi nợ

Cuộc đấu xảo MỸ-NGHỆ

Kính chị em:
Ban hội đồng cuộc đấu xảo mỹ-nghe
ở Huế có lời thưa cùng chị em sắp
đự cuộc đấu xảo rằng: trong các
vật hạng và thơ từ mà chị em gởi
đến, phần bán hết đã nhiều, vậy
xin chị em nào chưa làm bán mới
thì nên làm thêm các vật như là đồ
thêu, đồ gỗ, đồ vàng bạc, đồ may
hoặc vật gì có thể dễ bán được thì
hơn vì các vật ấy còn thiếu.

Lại xin nhắc cùng chị em ở xa
nên hồi tại tỉnh mình một Bà nào
có đi dự hội mà gởi các đồ vật cho
bà ấy đem đi luôn tiện nếu muốn
gởi bằng giấy thép thì dể:

Kiểm soát:
Madame Trần-quang-Khải
N° 16 Rue Chaigneau
HUẾ

Tái bút. - Cuộc đấu xảo này
mục đích là chấn hưng công nghệ,
phổ biến nội hóa, sau là lấy số tiền
bán giấy vở của để làm việc nghĩa:
giúp dân đói, bỏ vào quỹ hội Lạc
Thiện, hội Nữ Công.

Ban phụ nữ tổ chức
Kính cáo

(Cầu kêu y bằng chữ ruợi, vì tôi
đau bà không biết thư kiện với
ai, nên cũng phải ký).

Chị ấy nói vẫn giữ lời, thì tôi
dường r. Kỳ giả lấy làm chán cho
tên xã Vinh nào đấy không có
chất lượng làm nào !

Đi đường

nữa. (Ông có bán « phân tro »
(phosphate) để rải ruộng).
- Ông có tiền thì ông cho vay,
ai vay liền ông hoặc mua phân của
ông thì trả nợ cho ông; còn đồn
điền, thì ông có tiền ông mua, mướn
mở chỉ dấn làng ấy mà sinh ra hiểm
họa ?

- Chính vì sở đồn điền ấy gần
làng kia, nên mỗi lợi có chịu xung
đột.
- Mỗi lợi có xung đột thế nào
nữa thì còn có chánh phủ, còn có
nhà pháp luật, sao lại dám ngang
nhiên mà giết người, lại giết một
cách thảm khốc như thế ?

Đến câu hỏi này thì xin nhường
lại cho người đương võ kịch ý trả
lời, lẽ bằng quan không biết dấn
mà nói.

Cái án ghé gớm này, tất nhà trách
nhiệm của xét kỹ càng. Có một điều
nên chú ý là « Giết người phải
lợi chết » ฆ 人 死 ; luật nhà nước
ai cũng biết rõ. Nên trừ trường hợp
chiến tranh và đạo kiếp ra, không
ai ngu dại gì dám cố nhiên giết
người mà mang tội. Nếu ở trong
không có điều thú thâm oán gốc thì
dầu có cái thù kịch lạ thường này.

Và lại theo trí cùn của phần nhiều
dân ngu thì dấn ruộng vực vườn
ăn n' ở thuở nay, vẫn đương đó
làm tánh mạng, như dấn mà nghe
có cái ci-lu gì lay chuyển thì làm
hồn rối loạn mà không nghĩ đến
sinh tử là gì. Những chuyện Phóng
ánh trong Nam, sở Viên kỳ ở Nghệ
cũng do một thù hiểm về ruộng đất
mà gây nên. Vậy thì vụ án ở làng
Nha lộc này, câu chuyện đồn điền
và đòi nợ thế nào cũng có cơ lợi
thối, khác cái chuyện trên chỉ là hai
chữ Dân biểu mà thôi.

Ở đời này, không có cái gì là
tuyệt đối toàn lợi mà không có hại.
Theo như câu chánh trị xứ ta sao
này thì Dân biểu có ngày bước lên
bậc Thượng thư, thế mà nay đã thấy
Dân biểu bị giết ! Cái đời mới thật
khó lường thật !

DÂN KHẨU

HÁN-VIỆT TỰ-ĐIỂN

Xin đặt trước trong
tên: **ĐÀO-DUY-ANH** - Huế

DRAGÉES
Vermifuge

RUDY

Trị bệnh

SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh
sán lá rất hiệu nghiệm, và làm cho
người ta trở nên trắng bệch. Người
lớn em ai đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán
tại các nhà thuốc ở Saigon và các
hàng thuốc ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE

(E. CHARRIERE)

119-123 rue Calinal - SAIGON

(là hàng thuốc đáng tin cậy,
tạo lập đã hơn năm chục năm
rồi).

BIỂU

Tôi biểu 1 món đồ dùng thường
ngày, rất hữu-ích và có giá trị.
Gửi 1 con cờ 5 xu cho:

P. ROUSSEL, B. P. 48, CHOLON

ĐẦU-XÁO THUỘC-ĐỊA BÊ-MẠC

Trên quả tâm thưng trời thắm thoát, các nước
trên hoàn-cầu mặt vực đưa khố khoé khố thì
ngày 15 novembre vừa rồi trường đầu-xáo thuộc-
địa đã tâm lễ lễ-mạc. Xin nhắc lại rằng chiếu
tiếp vàng của NHÀ-ĐO CHÂN-HUNG gởi sang
đó đã được đủ bang người các nước đã mất tới.
Vì thế mà NHÀ-ĐO CHÂN-UNG đã lòng danh và
các đồ vàng, bạc, ngọc-thạch, kim-cương.

Lại nhân lúc đồng tiền eo hẹp, nếu các ngài
muốn có tiền tiêu, nên đem giấy Quốc-trái tại bàn
tho số nhà 62 hàng dọc.

Kim-Sinh tại cảo

**ÔNG GIÀ BÀ LÃO NHƯC XƯƠNG,
MÔI LUNG ...**

BỔ-HUYẾT KHU-PHONG

TRỊ ĐƯỢC VÀ CHỐNG LÂM

THAM-THIÊN DƯƠNG

KIM-LAI TẬP-CHÍ

Tuần báo xuất-bản ngày thứ năm

- Những mục trọng - yếu trong nội - dung của bản-chí:
1 - Xã-thuyết	7 - Top-thuyết
2 - Kinh tế sinh-hoạt	8 - Mua-cười
3 - Kinh tế thực-nghiệm	9 - Luận-dân
4 - Thương-thức	10 - Văn-văn
5 - Dân-văn, thời-dam	11 - Tiểu-thuyết
6 - Văn-dân	12 - Phụ-nữ điện-dân

Ngoài những mục ấy, bản-chí lại lấy tiện đăng những tin lạ là g
hoặc khoai-hoạt trong khắp thế-giới, hoặc in bức tranh khôi-hải,
hoặc mở cuộc thi giải-trí, cho thêm vui, và tùy việc tùy lúc, mở
thêm nhiều mục khác để đương ngôn luận ngày càng thêm rộng.
« Có ích, mà vui », đó là điều mà bản-chí cố làm sao cho
thực-hiện hoàn-toàn.

KIM - LAI TẬP - CHÍ

Mỗi số. 0\$12 | Sáu tháng (25 số) ... 2\$80
Ba tháng (13 số) ... 1,50 | Một năm (50 số) ... 5,00

Tho-từ tiền bạc về việc mua báo và đăng quảng-cáo, để gởi cho:

M. VIÊN - ĐỀ

Tổng-lý KIM-LAI TẬP-CHÍ - Huế

Bài-vở và thơ từ về việc biên-tập, để gởi cho:

M. ĐÀO-DUY-ANH

Chủ bút KIM-LAI TẬP-CHÍ - Huế

Điện-thoại: số 87

